

ВЗАЄМОДІЯ СІМ'Ї І ШКОЛИ У ВИХОВАННІ ДУХОВНОСТІ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Суперечливий процес розвитку суспільних відносин, швидкий поступ техніки і нових технологій зумовлює посилення ролі людського фактора, людини як особистості, що спонукає до пошуку оптимальних шляхів збереження і збагачення духовності суспільства. Об'єктивними причинами, які актуалізують важливість зазначеної проблеми, є потреба відродження національного в культурі, необхідність формувати духовність людей на нових пріоритетах, цінностях, духовній «реформації» як окремої особистості, так і соціуму загалом, оскільки саме духовність є невід'ємною «опосередковуючою» ланкою в усіх процесах людської життєдіяльності, найважливішою складовою людського буття.

Науковий інтерес до проблеми взаємодії сім'ї і школи як запоруки повноцінного особистісно-духовного становлення школярів (Г. Авдіянц, О. Доукіна, О. Коберник, М. Осипова, В. Сухомлинський, Л. Фрідман) стрімко зростає в сучасних умовах розвитку суспільства, панування меркантильності, втрати людяності, щирості в людських взаєминах.

Низка досліджень засвідчує значну увагу науковців до проблем виховання дитини в сім'ї: зокрема, через обґрунтування теоретичних засад родинного національного виховання, з'ясування ролі сім'ї у духовному становленні особистості дитини (В. Сухомлинський, К. Журба, В. Постовий), визначення умов сучасного сімейного виховання (Г. Авдіянц, Т. Алексеєнко, О. Доукіна, О. Кононко, Т. Кравченко, Т. Куниця, Г. Манцевич, Л. Пovalій, О. Сухомлинська, О. Савченко, О. Хромова) тощо.

На формуванні духовних якостей дитини як основних рис українського виховного ідеалу людини, що традиційно формуються саме в родині, акцентують увагу Г. Ващенко, М. Стельмахович, Т. Алексеєнко, О. Коберник, та ін. Серед них, зокрема, Г. Ващенко виокремлює: тверду віру в Бога, духовний аристократизм, високий патріотизм, пошану до батьків і старших, любов до праці. О. Коберник стверджує, школа є центром виховної роботи в мікрорайоні міста, в селі. Саме в ній зосереджені найбільш кваліфіковані педагогічні сили [1].

Зауважимо, важливість взаємодії учителів і батьків у вихованні школярів теоретично обґрунтовується у дослідженнях багатьох сучасних науковців у ракурсі сучасних проблем виховання (С. Акутіна, Т. Алексеєнко, Г. Алферова, Т. Дем'янюк, О. Доукіна, О. Кіян, О. Коберник, Л. Косарчук, Т. Кравченко, Р. Лафішева, І. Міняйло, Л. Мотрич, О. Руденко, І. Хоменко, Л. Новікова, М. Осипова, О. Чередова, О. Шевлюкова). Зокрема, питання взаємозв'язку сім'ї і школи у вихованні гуманістичної спрямованості (Л. Черенцова), духовності молодших школярів та молоді (К. Журба, Г. Авдіянц).

Низка дослідників (Л. Новікова, М. Осипова, Л. Фрідман) наголошує, що школа і сім'я – два соціальних інститути, від узгодження дій яких залежить

ефективність процесу виховання дитини. При цьому вчені слушно зазначають, що взаємовідносини сім'ї і школи є важливими протягом усього шкільного життя. Проте особливе значення вони мають у перші роки перебування дітей у школі, оскільки молодші школярі ще досить тісно пов'язані з батьками. Причому саме у цьому віці формується не тільки інтелектуальна основа особистості, але й її головні моральні якості.

Проте взаємовідносини батьків і вчителів не завжди є конструктивними, а їх дії узгодженими. Досить часто вони виступають супротивниками, що перебувають у стані боротьби за першість впливу на дитину. При цьому, зокрема, Л. Маленкова називає такі типи взаємодії: батьки повністю приймають і розуміють школу; батьки нейтральні, інколи байдужі; конфліктні батьки, суперечливі.

У руслі досліджуваної проблеми заслуговує на увагу позиція Т. Кравченко щодо виокремлення таких типів взаємодії сім'ї і школи: гармонійний, маніпулятивний, індиферентний [2].

У контексті вищезазначеного Л. Новікова виокремлює три групи зв'язків між школою і сім'єю, що сприяють ефективному вихованню школярів: зв'язки, метою яких є оптимізація сімейного виховання шляхом підвищення педагогічної культури батьків, надання їм необхідної педагогічної допомоги; зв'язки, за допомогою яких родина залучається до навчально-виховного процесу школи, допомагає їй; зв'язки, у яких сім'я і школа виступають як партнери у вихованні.

У руслі дослідження вважаємо конструктивною думку М. Осипової, яка стверджує, що від позитивної взаємодії «виграє» не тільки сім'я, діти, а й педагоги: вони постійно самовдосконалюються; набувають упевненості в собі; покращується змістовий, технологічний, методичний рівень виховної діяльності.

Крізь призму аналізу сутнісної характеристики дефініції «духовний розвиток», «розвиток духовності», «виховання духовності», проблеми взаємодії сім'ї і школи, вважаємо, що *виховання духовності молодших школярів у процесі взаємодії сім'ї і школи* цілком правомірно розглядати як цілісний процес організованої діяльності вихователів (учителів, батьків), спрямованої на розвиток духовності молодших школярів як інтегративної якості особистості через духовне збагачення родинного середовища, активізації партнерських, суб'єкт-суб'єктних відносин між учнем, батьками і вчителем.

При цьому акцентуємо на тому, що школа повинна виступати провідним, об'єднуючим органом у системі «сім'я-школа», а ефективність виховання духовності молодших школярів значною мірою залежить від уміння педагогів працювати з батьками дітей, спрямовувати спільну діяльність на створення виховного середовища, яке б інтегрувало вимоги сім'ї і школи, гармонізувало їх взаємини у руслі духовного розвитку особистості молодшого школяра. Означене потребує врахування психолого-педагогічних особливостей духовного становлення молодших школярів, сенситивності (чутливості, сприйнятливості) дітей до виховання духовності в умовах взаємодії сім'ї і школи.

Список використаних джерел

1. Коберник О.М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому навчальному закладі: монографія / Олександр Миколайович Коберник. – К.: Наук. світ. – 2003. – 230 с.
2. Кравченко Т.В. Теоретико-методичні засади соціалізації дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Т. В. Кравченко. – К., 2010. – 22с

ПЕРМІНОВА Л.А.
Херсонський державний університет, Україна

КОРЕКТУЮЧИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТА

В умовах сьогодення удосконалення освітньої системи все більше зв'язують з необхідністю управління якістю освітніх послуг, тобто якість стає значущою проблемою педагогічної науки. Реформи, які сьогодні проводяться у освітньому просторі вишів, підпорядковані головній меті – підвищенню якості освіти, що передбачає значне поліпшення контролю навчальної роботи студентів як важливого засобу управління процесом навчання. Споживачі освітніх послуг приділяють велику увагу якості – якість освіти стає також соціально затребуваною категорією. З позицій підвищення якості освіти переглядаються усі основні компоненти педагогічного процесу, аналізується їх потенціал, а також створюються нові технології навчання, одним з основних принципів проектування яких є відповідність критерію якості.

За таких умов, на нашу думку, педагогічний контроль є невід'ємним компонентом педагогічного процесу, кожної технології навчання і набуває особливої значущості.

У процесі навчання контроль дає змогу виявити готовність студентів до сприймання, усвідомлення і засвоєння нових знань; отримати інформацію про характер самостійної роботи у процесі навчання; визначити ефективність організаційних форм, методів і засобів навчання; з'ясувати ступінь правильності, обсягу, глибини засвоєння студентами знань, умінь і навичок.

Дослідники проблем контролю відмічають пряму залежність якості навчання від повноти реалізації навчальної функції контролю, від розвитку особистісних якостей, сприяючих ефективної реалізації професійної діяльності. Аналіз літератури з проблеми контролю і дослідження практики його організації у виші виявляє ряд недоліків в здійсненні контролюючої діяльності з боку викладача, зокрема:

- здійснення контролю є процесом суб'єкт-об'єктної взаємодії викладача і студента;
- результатом контролю є, як правило, кількісна оцінка, яка не завжди враховує багатовимірну якісно-кількісну характеристику навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- процедури контролю і оцінювання знань і умінь студентів часто носять констатуючий характер, не повною мірою використовується навчальний,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>